

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2018

OECD Indicators

Summary in Swedish

Read the full book on: [10.1787/eag-2018-en](https://doi.org/10.1787/eag-2018-en)

OECD:s utbildningsöversikt 2018

OECD-indikatorer

Sammanfattning på svenska

Socioekonomisk status påverkar allas lika möjligheter till utbildning – genom hela livet

Trots att utbildningsnivån idag är betydligt högre än för tio år sedan är det fortfarande så att personer med lågutbildade föräldrar, som är en indikator för låg socioekonomisk status, inte går i förskola, går ut gymnasiet eller går vidare till högre utbildning i samma utsträckning som personer med minst en högskoleutbildad förälder. Samtidigt som två tredjedelar av alla 25–64-åringar vars föräldrar inte har gått ut gymnasiet väntas skaffa sig en högre utbildning än sina föräldrar, skaffar sig de flesta av dem en gymnasial yrkesutbildning. Det ser ut på ungefär samma sätt inom den högre utbildningen: I de OECD-länder som har statistik för detta är det bara 47 % av alla 18–24-åringar vars föräldrar saknar högre utbildning som antas till en högskoleutbildning eller motsvarande, trots att de utgör 65 % av befolkningen i den åldersgruppen. Dessa skillnader återspeglas sedan på arbetsmarknaden: färre personer med enbart gymnasieutbildning har jobb och de kommer bara upp i 65 % av den lön som högskoleutbildade ungdomar i samma åldersgrupp har.

Könsskillnaderna gynnar flickor inom utbildningen men män på arbetsmarknaden

I de OECD-länder som har statistik för detta är i genomsnitt 60 % av alla elever som tvingas gå om en årskurs på högstadiet eller i gymnasiet pojkar och de går inte ut gymnasiet i samma utsträckning som flickor. Det innebär att en större andel flickor än pojkar tar gymnasieexamen. Det är också färre män än kvinnor som skaffar sig en högre utbildning. År 2017 hade i genomsnitt 38 % av alla män i åldern 25–34 år i OECD-länderna en högre utbildning. Detta kan jämföras med 50 % av kvinnorna i samma åldersgrupp. Dessa skillnader har ökat under de senaste tio åren.

Trots en högre utbildningsnivå är kvinnor mindre framgångsrika på arbetsmarknaden. I OECD-länderna hade i genomsnitt 80 % av alla högskoleutbildade unga kvinnor ett jobb. För unga män med samma utbildning var denna siffra 89 %, och skillnaderna ökar bland ungdomar med lägre utbildningsnivå. Högskoleutbildade kvinnor i OECD-länderna har också i genomsnitt 26 % lägre lön än män med motsvarande utbildning. Dessa löneskillnader beror delvis på att män och kvinnor gör olika val mellan hög- och lågavlönade utbildningsinriktningar inom den högre utbildningen. De beror även på att kvinnor i större utsträckning än män står utanför arbetsmarknaden under vissa perioder, vilket kan bromsa löneutvecklingen.

Utrikes födda vuxna och personer med invandrarbakgrund utbildar sig inte i samma utsträckning och är mindre framgångsrika på arbetsmarknaden

Första och andra generationens invandrare är underrepresenterade bland dem som antas till och tar examen från högskolor och universitet i de länder som har statistik för detta. Utrikes födda vuxna som anlände till värdlandet vid 26 års ålder eller senare tenderar också att i mindre utsträckning delta i formell och/eller icke-formell utbildning än inrikes födda eller personer som anlände före 25 års ålder. Detta beror på att de är mindre bekanta med utbildningssystemet och språket i värdlandet.

I de flesta OECD-länder är sysselsättningen för högskoleutbildade vuxna lägre bland utrikes födda än inrikes födda. Det omvända konstateras dock ofta för personer med lägre utbildningsnivå. Dessa motsatta trender visar hur utrikes födda vuxna med högre utbildning ofta har svårt att få värdlandet att erkänna deras utbildning och erfarenhet. De visar också hur attraktiva utrikes födda med lägre utbildningsnivå är för arbetsgivarna på grund av deras lägre löneanspråk. Utrikes födda vuxna är också överrepresenterade bland personer som varken arbetar eller studerar. Omkring 18 % av alla utrikes födda i åldern 15–29 år varken arbetar eller studerar, vilket kan jämföras med 13 % för inrikes födda unga vuxna.

Trots ökade offentliga anslag utgörs en betydande andel av finansieringen av högre utbildning och förskola av privata medel

Mellan 2010 och 2015 ökade utgifterna per studerande med 5 % på grundskolenivå, gymnasienivå och eftergymnasial nivå (exkl. universitets- och högskolenivå), och med 11 % på universitets- och högskolenivå. Utbildningsanstalterna är fortfarande huvudsakligen offentligt finansierade. År 2015 utgjordes 90 % av finansieringen av grund- och gymnasieskolan samt den eftergymnasiala utbildningen (exkl. universitet och högskola) och 66 % av finansieringen av universitets- och högskoleutbildningen av offentliga medel. Eftersom hushållen står för en större andel av finansieringen av den högre utbildningen har många länder infört olika stödmekanismer för att hjälpa familjer ekonomiskt. Minst 75 % av studenterna i länder med de högsta undervisningsavgifterna använder dessa lån eller bidrag.

I takt med att allt fler 3–5-åringar deltar i förskolans verksamhet ökar också de offentliga investeringarna i förskolan, som 2015 uppgick till 83 % av den totala finansieringen. Under det senaste årtiondet ökade denna andel med 4 procentenheter i de länder som har statistik för detta. I OECD-länderna går i genomsnitt ett av tre förskolebarn i en privatfinansierad förskola – vilket är en större andel än på någon annan utbildningsnivå under universitets- och högskolenivå.

Läraryrket präglas fortfarande av stora skillnader mellan kvinnor och män

Nästan alla förskollärare är kvinnor, samtidigt som mindre än hälften av alla universitets- och högskolelärare är kvinnor. Denna sneda könsfördelning har under de senaste tio åren ökat på grundskole- och gymnasienivå och minskat på högskolenivå. Särskilt svårt är det att locka manliga lärare till yrket. Även om kvinnliga lärare lönemässigt i genomsnitt faktiskt ligger på eller över genomsnittet för andra heltidsarbetande, högskoleutbildade kvinnor, ligger manliga grundskollärares och gymnasielärares löner på 77–88 % av andra heltidsarbetande högskoleutbildade mäns löner.

Mellan 2005 och 2017 har de reglerade lönerna för grundskollärare och gymnasielärare med femton års erfarenhet och de vanligaste kvalifikationerna i sitt land i genomsnitt ökat med 5 % till 8 % i länder och ekonomier i OECD-området som har statistik för detta. Dessa är därmed tillbaka på samma nivå som före finanskrisen. Lärare har också starka incitament att arbeta för att bli skolledare: chefer inom skolan har minst 35 % högre lön än lärarna och minst 20 % högre lön än genomsnittet för andra högskoleutbildade arbetstagare.

Andra iakttagelser

De regionala skillnaderna när det gäller deltagandet i utbildning tenderar att öka i takt med att utbildningsnivån ökar. Störst regionala skillnader återfinns dock i deltagandet i förskoleverksamhet och barnomsorg för barn under tre år.

I hälften av de länder och ekonomier i OECD-området som har statistik för detta utgår extra kompensation till skolchefer och lärare som arbetar i missgynnade eller avlägset belägna områden.

I de flesta länder bestämmer skolorna till största delen själva hur undervisningen ska organiseras. Beslut som rör planering och strukturer, personalhantering och resurser fattas dock oftare på högre nivå.

© OECD

Denna sammanfattning är inte en officiell OECD-översättning.

Reproduktion av denna sammanfattning är tillåten, om OECD:s upphovsrätt och publikationens titel på originalspråket nämns.

Flerspråkliga sammanfattningar är översatta utdrag ur OECD-publikationer, som ursprungligen publicerats på engelska och franska.

[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)

© OECD (2018), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2018-en